

Monumentnummer*: 516665

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82707/179

Woonplaats* Etten-Leur
Gemeente* Etten-Leur
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Etten-Leur
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Etten-Leur
Sectie* B
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2913

Omschrijving**

Inleiding.

ZEEPZIEDERIJ uit 1913 gebouwd door M. Geesink: "Zeep- en Glycerinefabriek De Ster". Het bedrijf is gesticht in 1843 door de firma Pierre Leon Nolson, die aan de Korte Brugstraat in Leur start met zoutwinning en in 1853 met het zieden van zeep. Dit bedrijf wordt in 1856 overgenomen door D.G.F. Verwilghen en in 1858 door de firma P. Geesink en Comp. Al in 1920 stopte de productie hier van zeep en zout vanwege de grote concurrentie in het Twentse Boekelo. (Het winnen van zout was in Leur een bezigheid die stamt uit de 14de eeuw. Zeepzieden was een nieuwe industrie, die in zijn productieproces verwante handelingen e.d. kent als bij de winning van zout.) Na 1920 wordt hier o.a. de weegwerktuigenfabriek "De Ster" gevestigd. De fabriek ligt aan de havendijk in de kom van het dorp Leur. Aan de noordkant van de fabriek grenst aan de dijk een vijftal oudere fabrieksgebouwen c.q. pakhuizen, waaronder mogelijk een 17de-eeuws pakhuys. De west- of achterkant van het erf van de zeepziederij grenst aan een sloot van de West polder. De zeepziederij bestaat uit drie onderdelen. De werkplaats en opslagloods liggen met de oost- of kopgevels aan de Geerkade. Aansluitend aan de westkant van de werkplaats de ziederij. Tussen werkplaats en opslagloods een open terrein, dat aan de Geerkade afgesloten is met een poort. Op het erf van de ziederij stond aan de noord-westkant oorspronkelijk een fabrieksschoorsteen met ketelhuis.

Omschrijving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De werkplaats op rechthoekige plattegrond heeft één bouwlaag onder zadeldak belegd met golfplaten. Een be kroonde tuitgevel grenst aan de Geerkade. De gevels van de werkplaats zijn voorzien van een pilastergeleding. De kopgevel is drie en de zijgevel zes traveeën breed. In de kopgevel een gemetseld oplopend fries met in de middelste travee een rondboog met in de boogtrommel in reliëf een achtpuntige ster waaronder de naam van de zeepziederij. Eveneens bevindt zich een ster in de boogtrommel boven de muuropeningen in de meest oostelijke travee van de zuidelijke zijgevel. De buitengevels zijn recent in 19.. (?) witgeschilderd. Een gedeelte van de roedenvensters is van gietijzer. In de noordgevel enkele vensters met een geometrische roedenverdeling. De dakconstructie heeft vijf geklonken ijzeren vakwerkspanten. De langwerpige opslagloods is éénlaags voorzien van plat dak. De zeepziederij heeft drie bouwlagen op een vierkante plattegrond onder plat dak. Ook hier zijn de gevels, die twee traveeën breed zijn, voorzien van lisenen. De muuropeningen zijn op de bovenste verdieping voorzien van rondvensters met geometrische roedenverdeling en op begane grond en verdieping door rondboogvensters met achtruits verdeling. Alle zijn van gietijzer. De zware houten vloeren van ziederij worden gedragen door ijzeren INP moer- en kinderbalken, in het midden ondersteund door ijzeren kolommen. De balken zijn in de buitenmuren verankerd door gietijzeren schotelankers. Het opgaande muurwerk van het gehele complex bestaat uit een blonde gele strengperssteen gemetseld in kruisverband met een accent in roodpaarse steen bij horizontale banden, basement en rond de muuropeningen.

Waardering.

De zeepziederij is van algemeen belang wegens de cultuurhistorische waarde als representant van de industriële ontwikkeling in Midden-Brabant in het bijzonder van de korte periode dat, in het verlengde van de zoutindustrie, de zeepindustrie werd beoefend. Het gebouw vertegenwoordigt een fase in de typologische ontwikkeling van het industriegebouw en is van architectonisch belang als voorbeeld van sobere fabrieksbouw rond 1910 en kenmerkt zich door het onderbrengen van de diverse functies in bouwvolumes met verschillende hoogten. Dit illustreert tevens het productieproces. Het heeft ensemblewaarde vanwege de relatie met de laatmiddeleeuwse haven van Leur en is gaaf bewaard gebleven.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Werkplaats
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Zeepziederij